ANUL 4-LEA, No. 85 — NUMARUL 25 BANI — 30/13 IULIE 1919

DOBROGEA JUNA

DOBROGEA A DOBROGENILOR

Director: CONSTANTIN N. SARRY

ABONAMENTE: Pe un an . . . . . 40 Lei — Pe 6 luni . . . . 20 Lei
Anunciuri și Reclame după tarifă

ORGAN NATIONAL-DOBROGEAN

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI. — STR. PĂTRAȘCU-VODĂ, No. 4
Manuscrisele nu se înapoiază

PENTRU PATRIE

Vitejii Dobrogeni

Suntă-e viață moartă, precum și-e moarte vie!
I. Heliade Rădulescu.

NICU I. MANDAI

Închipuiți-vă o vijelie, care se transformă într'un uragan năprasnic și se abate pe neașteptate asupra unei grădini vesele cu pomi înverziți și flori frumoase.

Apa a fost cu Dobrogea noastră din toamna anului 1916. S'a abătut asupra ei uraganul teutono-turco-bulgar, care, neîntâlnind în cale obstacolul serios, ce trebuia să-i facă cadrul mișcător al nesfârșitelor armii rusești, s'a ciocnit direct cu tinerile vlăstare românești, lăsate în voia soartei.

Au rezistat cât au putut, au ținut piept, dar în fața colosului au trebuit să cedeze: pe unele le-au smuls din rădăcină și le-au nimicit, pe altele le-au aruncat în țară dușmană, unde în mare parte au pierit și puține s'au întors prin voia Domnului la vechiul cămin părintesc pustiit.

A existat în acea grădină un brad tânăr, drept, frumos, care-și înălța mândru fruntea în sus către soare, îmbrăcat în haina tinereței și a veseliei.

Acesta a fost iubitul nostru camarad Nicu Mandai, una dintre cele mai frumoase podoabe ale mult încercatei noastre Dobroge.

L'am cunoscut mai mult în militărie și în deosebi în ultimele luni de pregătire militară înaintea războiului nostru.

Era comandantul unei secții de mitraliere din Regimentul 74 Constanța. Model în toate privințele: plin de bunătate, de o putere de muncă extraordinară, bun organizator, și în toate acțiunile sale presărând nota veselă caracteristică fericitului său temperament, notă comunicativă și atrăgătoare.

Așa l'am fixat în memoria mea pe bietul Nicu și nu voiu uita nici odată cât bine sufletesc mi-a procurat în seriile petrecute împreună în casa părinților mei din Topraisar, în acele luni de frământare, care ne îngrijorau pe toți. Cu vioiciunea spiritului său și cu inteligența sa sclipitoare reușea să dispună imediat pe toată lumea și să producă farmec în jurul său.

Îi voiu rămâne veșnic recunoscător pentru acele clipe trăite în societatea sa și cred că în toamai ca mine vorbește toată lumea, care l'a cunoscut și l'a iubit.

A căzut la Turtucaia în fruntea unității sale, unde abia sosit pe poziție și după ce-și încadrase de minune ținta, împroșca moarte în mijlocul hordelor, ce năvăleau, ajutat de viteji săi ostași, pe cari știuse el să și-i formeze.

L'au ridicat grav rănit și în scurt timp s'a stins într'un spital din Călărași. L'au plâns acolo persoane, cari nu-l cunoscuseră înainte, — atâta splendoare răspândea încă în zilele lui de agonie, frumoasa lui făptură...

Biată Dobroge! Ai trebuit să sacrifici și această scumpă odraslă, pentru ca în curând să renești prin fertile fiilor tot mai mândră și mai falnică de cum ai fost, devenind străjă neadormită la poarta despre Răsărit a Marei Românii.

Cuvintele mele izvorâte din cea mai profundă sinceritate nu vor fi însă în stare a mângâia inima îndurerată a părinților, fraților și surorilor, prietenului nostru Nicu. Ar fi voit și ei cu drept cuvânt să-l vadă azi după război, în viață, mulțumit și strălucind de bucurie, cum numai el ar fi știut s'o răspândească în jurul său, față de fericirea ce se întrezărește pentru tot neamul nostru. Ar fi pus și el umărul la reclădirea României Mari și de sigur ar fi fost în stare să dea un prețios concurs în munca intensă de refacere, deoarece natura îl dăruise cu toate calitățile, secondate de o frumoasă cultură superioară în ramura economică-națională, ce și-o câștigase în școlile din Apus.

Soarta a voit altfel; va rămâne însă ca o dulcoasă mângâiere pentru familia sa, că în mijlocul ei a crescut și înflorit unul din vlăstarele cele mai falnice, ce a avut Dobrogea vre-odată.

Va rămâne ca o pildă vie pentru generațiile viitoare, că unul din cei mai buni fii ai coloniștilor transilvăneni-săceleni, cari au modernizat — pot să zic — Dobrogea, prin energia, priceperea și bogăția lor, a știut să moară așa de frumos pentru neamul său și pentru împlinirea marelui ideal al tuturor Românilor.

Ing. VL. BANCIU

CINE ESTE VINOVATUL?

Situația din Cadrilater devine din zi în zi tot mai critică

Bun-fele de comitagii a căror formațiune în Bulgaria a denunțat-o de mult și la timp ziarul acesta, atacă cu o temeritate din ce în ce mai periculoasă,

A contribuit, firește, mult la această tristă stare de lucruri, echivocul politic care s'a lăsat să planeze asupra stăpânirei Dobrogei în general și a Cadrilaterului în special, cum și îngăduința excesivă și pe alocurea suspectă din partea trupelor de ocupațiune. Mai mult încă decât toate acestea, oamenii care au făcut să scadă până foarte sărăcit nivelul nostru moral în partea locului, a fost lipsa unor probați cu experiență și autoritate.

Guvernul n'a trimis dela reocupare și până astăzi, în cele două districte din Dobrogea Nouă, de cât numai reprezintanți de experiență, cari n'au avut nici una din acele calități, care răsunet în cele din urmă să „sfârâească locul".

Resultatele se văd: zilnic sunt de înregistrat omoruri în personele unor modești și conștiincioși servitori ai datoriei, iar acum în urmă, depozitele de tot felul de unelte agricole aflate la Bazargic, toate ridicate de bulgari în retragerea lor din Dobrogea noastră, au început a fi expediate la Varna.

Până la rușine,—e o pagubă materială aceasta, pe care nu vor ști s'o plătească niciodată, zabaviții și gomoșii, cărora guvernul român a avut neconștiința să le încredințeze niște situațiuni pe cât de delicate pe atât de neme ritoase.

Dr. A. D.

Imobilizarea cerealelor în Dobrogea

Cu cât de adâncă jignire și indignare nu întâmpină Românul pe Occidentalul pretins om cu carte, care confundă Bukarest cu București și ține Budapesta drept Capitală a României,—pentru-ca acelaș român să dea, în ceeace privește Dobrogea noastră, dovezi de și mai iubitoare și mai crasă neștiință.

Mai dureros și mai îngrijitor e însă faptul, că această judecată greșită, acest sentiment nepotrivit asupra provinciei noastre, se manifestă numai la agramații

cari pretind a crui destinele acestui neam.

Condițiunile speciale de viață și de progres ale Dobrogei au preocupat foarte puțin pe oamenii politici români, cari s'au mărginit, în ocaziuni solemne, să enunțe la adresa acesteia definiții pe cât de pompoase pe atât de seci...

Reflecțiunile acestea amare și regulat repetate ni le sugerează o nouă dispoziție guvernamentală, care dovedește că plângerile și expunerile noastre zilnice n'au contribuit cu nimic la luminarea păturei conducătoare asupra situației reale de lucruri din Dobrogea, unde o evacuare nestudiată și un război sălbatec, au adus locuitorii într'o situațiune cum nu se poate mai rea.

E vorba de proaspătul decret-lege, care imobilizează în mâinile producătorilor întreaga recoltă de cereale din anul acesta — măsură dictată și justificată de împrejurările actuale. Dispoziționea aceasta însă, presupune, firește, existența de magazii și pătule, în care să se depozitezе mărfurile reținute la dispoziția Statului. Dar unde să ferească de intemperii bruma de grâne pe care le-a dat Dumnezeu anul acesta, Dobrogenii, cari n'au adăpost nici pentru copiii lor? În magaziile pe care are să le construiască „la anul" Onor. Comisie de reașezare?

Cum, guvernul încă nu e edificat asupra ruinei Dobrogei? Atâtea comisiuni dela centru câte au vizitat-o, atâtea delegații din partea locului câte au tocit capetele miniștrilor, n'au reușit să convingă pe guvernanții României

Dar Administrația din Dobrogea ce face? Ce prefecții noștri, nici măcar atâta lucru n'au știut să facă până acum?

Dacă imobilizarea recoltei se impune ca o trebuință neapărată, atunci trebuesc luate măsuri în consecință și din timp.

Altfel, nenorocitul Dobrogean riscă să-și vadă rodul pe care i l-a hărăzit pământul său, anul acesta, — luat de vânt ori putrezit de ploi.

Ar fi atunci picătura, care ar umplea cupa amărăciunilor lui.

Const. N. Sarry

RETEVEIE

Loc potrivit

La cabinetul poliția din Constanța se găsește un acum episcopul de rechiziție.

N'a fi al Mitropolitului, pe care Bulgarii pretind că l'ar fi avut nu știu câte secole, în Dobrogea?

În cazul acesta nici nu i s'ar fi putut găsi un mai nimerit loc de păstrare!

IN CHESTIA DESPAGUBIRILOR

GUVERNUL REVINE

Am demonstrat, în numărul precedent, întreaga țesătură a unei clici de cointeresați și toată absurditatea dispoziționei luate de guvern, care a crezut nemerit să încredințeze unei Comisii zise de restaurare și alcătuită din membri „onorifici", zecile de milioane destinate unui început de refacere a mii și mii de gospodării țărănești și orășenești, distruse de actualul război.

Protestul nostru și felul cum au fost primiți diferiți membri ai acelei Comisiuni prin localitățile din Dobrogea, pe care le-au vizitat, pare a fi făcut pe unii să renunțe la avantajele unor demnități „onorifice" și a fi treziți pe alții din toropeala și nepăsarea cu care îmbrățișează de regulă chestiunile cele mai serioase, — atunci când nu sunt părtași conștienți la tot felul de malversațiuni.

Se spune, dar, că Guvernul ar fi hotărât să încredințeze acelei Comisii de restaurare refacerea numai a clădirilor văduvelor și orfanilor, rămânând ca tuturor celorlalți păgubași să li se încredințeze în bani acontul ce li se cuvine și de care să dispună ei așa cum interesele și nevoile le dictează mai bine.

Deocamdată așteptăm.

ORFANII DIN DOBROGEA

UITAȚI DE SOCIETATEA „OCROTIREA"

Am arătat, în numărul precedent, ce a făcut pentru nenorociții urmași ai vitejilor Dobrogei, inițiativa particulară locală, secondată numai de Crucea Roșie Americană. Să examinăm astăzi și ajutorul datorit, dar nedat până acuma, din partea Societății „Ocrotirea".

Cititorii noștri își amintesc de acum câteva luni, când, cu ocazia unei vizite a M. Sale Regina la Iași, publicându-se repartiția unui fond de câteva milioane pentru ajutorarea orfanilor de război, *pe provincii*, (din vechea și noua Românie) și observând omisiunea Dobrogei, am adresat o lungă scrisoare deschisă Suveranei, în care îi expuneam cu toată durerea, această regretabilă inadvertență. Realizată de intervențiunea noastră, la care se asociase și confratele „*Dacia*", presa oficioasă, după ce căuta să dea explicația acelei omisiuni — o explicație a cărei sinceritate se poate verifica astăzi—arăta că orfanii din Dobrogea, departe de a fi fost uitați și părăsiți, ei au fost atribuiți Secției Munteniei, cu reședința la București, care va avea pentru dânșii întreaga solicitudine cuvenită.

Au trecut de atunci luni de zile. Copiii acelora, cari și au lăsat oasele pe toate câmpiile, unde a fost să se apere integritatea și cinstea neamului românesc, abia au găsit un adăpost, mulțumită unor inimi caritabile tot din nenorocita și crezătoarea Dobroge. Dacă ar fi fost să apere și să se lase în nădejdia „Secției Muntenei" de sub pregedinția d-nei Alexandrina Gr. Cantacuzino, dânșii ar fi putut de mult să apuce calea neîntoarsă, pe care au bătut-o și părinții lor.

Zadarnice au fost așteptările puse în Societate, care—cel puțin în ceeace privește pe Dobrogeni—și-a zis în batjocură: „*Ocrotirea*"; și mai zadarnice, intervențiunile și rugămințile disperate ale Comitetului local, care a avut imprudența să-și pue cap sănătos sub o astel de evanghelie. Toată atențiunea și protecțiunea numitei Societăți s'a manifestat în ordine observatoare, privind administrațiunea unor bunuri și educațiunea unor suflete, pentru a căror procurare și ființă, dânsa nu contribuise cu nimic.

Ceva mai mult: atât primăriile cât și prefecturile din Dobrogea, urmând a îngloba, după lege, în bugetul *fără fund*, ce pare a fi această „Ocrotire", toate fondurile provenind din alocații budgetare ori din donații personale, s'au lăsat comitetelor locale, care și-au luat creștinescul și patriotica sarcină de a îngriji de acești orfani ai soartei și ai țării românești,—orice resursă.

În adevăr, numita Societate nu numai că nu a trimis până astăzi *nici o lăscae* pentru întreținerea orfanilor dobrogeni, dar a înghițit și toate fondurile pe cari diferitele autorități locale sau donatori generoși le-au pus la dispoziția acestei opere umanitare.

Totuși s'au găsit oameni, cari fără a avea titlurile, pretențiunile și averea d-nei Alexandrina Gr. Cantacuzino—a nu se confunda cu venerabila d-nă Ecaterina G. Cantacuzino, care, prin intermediul acestui ziar, a pus deunăzi și pentru moment la dispoziția comitetului din Constanța, suma de una mie lei—s'au găsit, zic, oameni cari să închine orele lor disponibile mângâierei nenorociților orfani din Dobrogea.

Despre aceștia în numărul viitor.

CE-SAR.

CRÂMPEIE

Tot e ceva!

— Ce au primit până acum orfanii din Dobrogea dela Societatea pentru ocrotirea lor?
— Ordine și observații!

D. ALIȘVERIȘTEANU... VORBEȘTE

Descoperire senzațională: Mutulică, care printre ghișeurile Băncii Românești din Constanța sau pe piețele de aprovizionare ale nemăsuratei Rusii, a învârtit până acum pe degete tot felul de afaceri mai mult ori mai puțin eriate de legi, nu însă și de morală, —poate și să vorbească. M'am convins de aceasta, la recenta adunare a Sindicatului agricol din Constanța.

Când a cerut cuvântul Alișverișteanu, m'am făcut tot numai urechi: pentru prima oară mi se înfățișa ocaziunea să aprecieze puterea de gândire și exprimare a celui mai caracteristic depositar al „prudenții" și „rezervelor", în dosul cărora politicianii noștri obișnuesc să-și ascundă toată goliciunea sufletească...

Era, pentru mine în special — eroinar contimporan al Dobrogei — un moment solemn: urma să prind cei dintâi di care al unui din cei mai importanți factori publici din provincia transdunăreană—discurs pe care deseara l'am căutat până astăzi în Buletinul Camerei de Comerț și în Analele Parlamentului Român...

Cerusă, da, cuvântul Alișverișteanu — „bifinzul" Dobrogei. A tușit în sec, a trăs de gulerul cămășii, care părea că-i comprimă gâlușca din gât și începu:

— „*Legea exproprierii, d-lor, e un fapt îndeplinit. Chiar dacă e nedreaptă, nu mai ne e permis s'o discutăm. Legea e făcută, ca ca să se respecte,* **Dura lex, sed lex!**

Latinescul acesta a făcut pe o parte din asistenți să se uite spre o poartă nouă din fundul sălii de întrunire, în timp ce vecinul meu, un om de duh, îmi împărtășia reflexia:

— *Vezi, ce bine o aduce, Alișverișteanu cu* **„limba moartă"!..**

Nu mă dumeriseem încă bine însă, asupra principiului arunsat în discuție de ilustrul preopinent, când Nelea Voiru, ca fiia care-i durea inima, aduse vorba despre plata arendelor din timpul ocupației străine.

— „*Ce lege să fie aceea, care să ne condamne la o asemenea plată, când noi a trebuit să ne părăsim gospodăriile, fiind evacuați din ordin?*"

Pe când schimbul de vederi continua, d. Alișverișteanu se sculă, ca să la din nou cuvântul.

— „*Dura lex, sed lex!*", oare-și unul din ei luă vorba din gură.

— *Ba nu, domule*, îi întrerupse enervat și emfatic omul cel cu „limba moartă", *Legea e și lege, acolo unde trebue; dar din momentul ce ne-e făcută de oameni, ea e supusă la interpretări.*

Stupefacția generală.

„Vezi câtă lecuștă!—îmi șuflă din nou la urechea vecinul de odinioară. — Uite tot așa judecă Alișverișteanu și la Camera Arbitrară dela Bucureștiu..."

Om de principii, n'am ce zice.

Al. Butu

Un suflet...

Într'o toamnă tristă și în'un oraș pustiu odată...

Tot mai îngrijitoare veneau veștile, tot mai neliniștiți bieții oameni. Plecau, plecau, mereu; de groaza năvălnicelor oști, într'un cântec de moarte și de durere. Își îndreptau pașii în neștire, zănatici, ca gândul doar în mântuirea celui de sus.

Chinuiții războiului veneau duși pe târgile suferinței de totdeauna.

Într'un lăcaș doar două inimi, doar două năzuinți frumoase: un suflet amărât și venit de departe, dus acum în odihna iertătoare de păcate și în liniștea de veci; un altul înfrigurat și hotărât poate în uitare, în tot mai multă uitare de griji și de nevoi. Necliintile sufletele au veghiat, neobosite și-au îndeplinit datoria lor sfântă. În așteptarea urgiei turmei de nelegiuți, suferințele chinuiților au fost și ale lor. Au găsit toți uitarea durerei în alinarea durerilor celor mulți și nenorociți...

Și într'un timp au plecat sufletele. Și a rămas doar unul să-și ducă mai departe năzuințele și îndemnurile frumoase; soarta doar are grijea încercărilor dureroase.

O prietenie de demult curată, și caldă. A dăinuit o vreme până într'un sfârșit: la căpătâiul mizeriei omenești, sufletul, chinuit acum de propria-i suferință, încearcă să zmulgă morței, ce venea tot mai repede, tot mai veșnică și mai vrăjmașă, o viață dragă, o inimă și o prietină. Dumnezeu n'a vrut și întunericul deboară nădejdea.

Și-apoi sufletul își caută povârnite calea... un suflet trudit, dezamăgit. Dacă s'ar întoarce? Patăitatea îl pândea doar gândul.

O alinare, da? Sărmanii copilași uitați de lume și de Dumnezeu, dragii de ei, ce aveau să ispășească păcate, nevinovații de ieri și de azi trebuiau să nu încerce atât de timpurie urâciunile lumei noastre. Și sufletul ajutat de împrejurări, înfrigurat și dornic de uitare, încearcă larăși senzolarea celor mulți și obidiți.

Într'un timp își aduce aminte de viața de totdeauna și îngândurat vorbește și răspunde... „și macii anul acesta au răsărit mai roșii și mai mulți ca oricând, din pământul nostru sfânt udat de sângele viteților"...

H. P. Gr.

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman" Constanța

LUPTELE DIN DOBROGEA

X

O recunoaștere

S'au mai scurs vre-o două zile relativ liniștite. Informațiuni spuneau că în noaptea precedentă dușmanii au intrat în satul Arabagi, tocmai ca adunându-se acolo pe neștiute să ne stace deodată prin surprindere. Se zicea că sunt mai ai'a prin casele din partea dealului despre inamic. O recunoaștere se impunea. Maiorul, comandantul batalionului, găsește că o sut-tel de luptătoare sa'mi fie tovarășă mie. Intr'o și pe la ora 3 mă chemă jos la tremul de lupă și mi spune că o creștine de nădejde îmi este rezervată, și cu mpt. tăș a'o aduc la bun sfârșit. Intre timp ieșele să aleg dintr'o companie, ce e acolo în rezervă, 20 oameni hotărâți și 2 sergenți destoinici. Mi-am ales oameni îmi pe sergenții Bucșe și Pula. Maiorul și-a dat ordin să cercetez tot satul, casă cu casă și să ajung până la marginea viilor ce ne zăreau dincolo de sat. De rezultat să raportez la fiecare jumătate de oră printr'un „soldat de legătură".

Am pornit la drum. La timp ce ne strecurăm prin șanțul de comunicație ca să ajungem la linia I-a, am dat instrucțiuni sergenților de modul de operație. Unul va intra în sat pe dreapta, altul pe stânga, eu pe la mijloc. Fiecare casă va fi cercetată, baionetă la armă. La cea mai mică mișcare „tragem foc".

Cât ne ca să putem ieși din trancșee linia I-a străbătând 200—300 m. până la marginea satului. Această porțiune era curățată, „rasă" de glonțele dușmanilor. Am dat dispoziții oamenilor să se târăie pe șanțul trancșei la 4 pași unul de altul și la semnalul ce'l voi face cu fluerul să „izbucnească" din șanț și în goană în sat. La marginea satului am indicat 3 case deosebite, unde se vor aduna și apoi operațiunea să urmeze după cum fixasem. După ce vom cercetat satul, indicasem un punct de adunare la o casă cu garduri de pentru în marginea satului despre inamic. Am dat semnalul, am „izbucnit" și în goană la sat!

Glonțele au fluierat, un soldat rănit la picior se târe înapoi spre trancșee și când se apropiase, alt glonț, i-a curmat ființei. Am aflat aceasta după ce m'am înapoiat. Am intrat în sat. Un câine turbat, probabil de sete, s'a repezit ca un nebun spre noi; o lovitură de baionetă l'a liniștit de tot. Am înconjurat casă cu casă, bagând armele pe ferestre și ținând și spre streșini, bănuind că inamicul ar putea fi și prin poduri. Am cercetat tot, n'am dat de nimic. Urmând să trecem un luminiș, un fel de piață sau „maidan" cum zic Dobrogenii, glonțe înțepite cam dela stânga noastră, rrau cât pe noi să ne scurtete explorarea. Un șanț mărginind o curte, ne-a adăpostit repede. După direcția din care veneau glonțele ne-am lămurit că dușmanul era la colțul viei, ce începea dela marginea satului, urcându-se spre pădure. Am trag și noi într'acolo cu "înăbușitorul cuiat". A doua-zi cuibul acesta dela colțul viei a fost răscolit de artilerie noastră, în urma indicațiunilor ce-am dat și ghiulelele au căzut acolo în plin. În fine am ajuns la marginea cealaltă a satului, s'au adunat și cei 2 sergenți, foarte bravi băieți, aducând știre că satul este gol complet. Inamicul de sus a urmărit scormonela noastră prin sat și a concentrat un foc grămăș de arme asupra zidului de piatră ce ne adăpostea. Noroc că zidul era gros și avea și un val de pământ în spate după care noi ne pitisem și de unde acum trăgeam căci vedeam capele (șepci) la colțul viei. Din trancșele noastre au început să tragă de asemenea, căci se zăriseră prin ianurile de porumb trăgătorii inamici, cobornd spre sat. Dușmanul ne văzuse, ne apreciase puterea numărului și spera să ne prindă. Sculându-ne la picioare ca să tragem spre cei din lanul cu porumb, ne expuneam la glonțele celor dela colțul viei, ba chiar și la glonțele alor noștri. Cam grea situație! Am modificat-o însă ca mari strategi „corectând frontul" și retrăgându-ne pe o poziție mai bună, în cât și mi-lunea noastră era acum îndeplinită. Retragerea însă nu era lipsită de primejdii. Ne depărtam de zidul protector și aveam de trecut „maidanul" foarte bine ținte de glonțele lor. Am indicat 3 popoate în spate spre trancșele noastre. Fiecare în fuga mare la semnal, în 3 direcții, și ne-o da Dumnezeu! Am pornit, am ajuns unde trebuia, nici unul rănit. Au sosit glonțe, dar eram la adăpost. Inamicul spera că o să mai stăm la spatele zidului, așa că n'a putut surprinde retragerea noastră pripită. De unde eram acum, trăsneram vârtos în porumbiștea unde erau trăgătorii inamici. Nu se mai zăreau: căzuseră, fugiseră sau se trântiseră la pământ. Glonțele veneau mai multe tot dela colțul viei. Am așteptat noaptea și am intrat în trancșele noastre, căci dușmanul înțepise vigilența și stătea gata să ne trimată câte zece glonțe de fie-care din noi, în timpul cât am fi străbătut distanța dela marginea satului, la trancșee. Maiorul a fost mulțumit, iar eu bucuros m'am urcat la „focul meu" unde mă așteptau soldații cu nerăbdare, căci dânșii, de sus, văzuseră tot ce se întâmplase jos la sat.

Bonboneria Palatului
Roman Căpățână și Co. st. Grigorescu
Calea Victoriei, la fața Palatului Regal
Casă de încredere
Bonboane, Fructe confiate, Ciocolateriș
Se primesc comenzi
Laboratorul în Str. Maici Milie, No. 8

Membrii comisiunei de restaurare la Cerna-Voda

Duminecă 30 Iunie, pe la orele 4 p. m., se anunță prin telefon sosirea în localitate a d-lui prefect al județului, în chestia despăgubirilor de război.

D-sa a sosit pela orele 6 seara cu automobilul venind despre Hârșova, însoțit de d-nii: Emil Antonescu, profesor universitar, Marcu Dulliu, directorul refacerei economice și un domn arhitect al cărui nume 'mi scapă.

Vestea sosirei d-lui Negulescu, prefectul județului, într'o chestie de atâta importanță, s'a lățit ca fulgerul. Încă de pe la orele 6, bărbați, femei, copii, invalizi de război,

aștepta în pâlcuri, pe străzi și în piață, vestea aceasta dela care să audă cuvântul dătător de speranțe în ameliorare a situației lor, mai mult ca precară.

Femeile văduve cu îmbrăcăminte sumară, bătrâni gârboviți cu copiii tabrage, orfani de război de tată și mamă, nepoți, pe cari i-au luat sub scutul lor, „tăți nenorocii pe fețele cărora citeai ilusiile într'o soartă mai bună.

Pela orele 8 se aude uruitul unei automobil pe strada Carol. Valuri de lume se îndreptă spre centru.

Automobilul se oprește, pe loc e întâmpinat de un imens public de ambele sexe, bătrâni și copii.

D. prefect întrând în discuție cu oamenii le spune că, pentru refacerea gospodăriei lor, Statul în înalta-i solicitudine ce are pentru ei, le va da cherestea, piatră, cărămidă... în contul despăgubirilor și va pune arhitecți să le facă casele.

Oamenii toți în cor se declară mulțumiți de această măsură, cerând, că dacă Statul intenționează în mod cinstit să-i despăgubească, să li se dea bani, nu societăți de construcție. Că el nu au nevoie de intermediari, ei cari au dovedit că știu să-și gospodărească singuri averile.

Indignarea de multe ori exclude calmul, chiar dela cei chemați a-l păstra.

Și D. Negulescu, replică, că bani în mână nu se vor da nimănui, ca să-i bea la cârciumă!...

Evident, calificativul de „bețivi" aruncat de d. prefect și-a găsit o ripostă foarte caustică.

Un cetățean, revoltat de expresia deplasată, a răspuns d-lui prefect că cei de față nu sunt o ceată de bețivi, că toate de război au avut gospodării care reprezintau o valoare considerabilă, fără a fi fost sub tutelă.

Considerându-și misiunea îndeplinită d. prefect și exprimă dorința u-și răcori gâtlejul cu un sprij și peste câte va minute de recreală, automobilul și-a luat zborul spre Constanța, iar bieții oameni dezluzionați au plecat la căminurile de amare suferințe, blândămând și arătând că mai cu milă de cât ai lor i au ajutat americanii de peste mări și țări.

Oamenii sunt cu judecată; ei nu refuză să li se dea în natură vite și unelte de muncă, dar acestea cu un preț convenabil și numai pentru o parte din bani; iar restul să li se dea în mână, cu unora cari îți cunosc nevoile. Și apoi, vorba lor, înainte de război, mulți din trăgătorii au fost oameni cuprinși, cu dare de mână, conducându-se singuri, fără stăpân și guvernanță străină și scumpă.

Astăzi, când din creditele destinate pentru diferitele trebuințe publice, dispar cu zecile și sutele de milioane, cert este ca să dispară și încrederea poporului în oamenii instituiți cu conducerea dregătoriilor oficiale.

Cine se frige de ciorbă, suflă și în laurt,—spune o zicătoare veche.

Cara-Su.

Păcăleala funcționarilor din Dobrogea

Grotescul expresiei să nu ne sperie: eficace au înghițit funcționarii publici înapoiați în Dobrogea, este mai mult de cât o păcăleală — este un adevărat chiul.

Pentru a-i determina să și reia posturile în Dobrogea, care nu oferia prespective tocmai plăcute astă toamnă și nici condițiuni de trai convenabile guvernul a făgăduit pe lângă lefuri duble, tot felul de îndemnizații. După o lună de ședere însă în locurile așa zise de onoare și datorie, pe măsură ce cheltuelile creșteau, grație regimului nostru economic — de un „protecționism" sui-generis, — aceste avantagii începură să se subtilizeze, pe căile de ordine ministeriale, ca lefurile să revină „la normal".

Ceea mai mult: Unora dintre funcționari, spre pildă celor dela serviciul drumurilor, cărora li se serviseră în primele luni și îndoitul diurnelor — diurne care, la ei, constitue parte ca și integrantă la lefuri — li se pretinde acum restituirea acelor sume încasate, zice se. În plus, de către unii contabili cari n'au altă menire de cât să creeze disponibilități din... piatră seacă.

De unde să scoată acei bani funcționarii, cari au cheltuit atunci, ca de regulă, atât cât au avut și cărora lefurile actuale reduse, abia le ajung, ca să târască o existență mizerabilă?

Este aceasta un mod de a ridica prestigiul funcționarului din Dobrogea, de a-i asigura o pâine demnă în ochii străinilor din jurul și mai ales de a-i face să muncească cu cinste și cu trăgere de inimă?

Să răspundă guvernanții.

Un bătrân pilerc

DESPAGUBIRILE

de Căpitan ALEX ȘTEFLEA

Decretul lege al Comisiilor de verificarea cererilor de despăgubiri

III

Acest decret prevede o ierarhie de Comisioni pe lângă 1) Judecătoriile de Ocoale, 2) pe lângă Tribunale, 3) pe lângă Curțile de Apel și 4) Comisiile centrale.

Comisiile de Ocoale vor judeca în prima și ultima instanță cererile care nu întrec suma de 25 mii lei, și se completează cu un delegat al Ministerului de Finanțe și un cetățean greu impus, tras la sorți de judecătorul respectiv.

Comisiile de pe lângă Tribunal sau județene, vor judeca apelurile venite dela Ocoale și ne vor pronunța în ultima instanță pentru cererile cari nu întrec suma de 100.000 lei; aceste comisii se completează cu administratorul financiar și un ales al Consiliului județean. (Nu era mai bine oare ca la această comisie județeană care e mult mai importantă decât cea dela Ocol, să figureze și acl un cetățean tras la sorți ca la Ocol, care n nu mai avea bănuiala că este influențat de autoritatea politică?)

Tot aceste comisii judecă și cererile cari întrec suma de 100.000 lei, cu drept de apel.

Comisiile de pe lângă curțile de apel, vor hotărâ în ultima instanță asupra cererilor, care întrec suma de 100.000 lei. Aceste comisii se completează cu un inspector financiar și prefectul județului. fără să precizeze dacă prefectul este cel dela reședința Curții de Apel sau altul (credem că ar fi o atingere adusă prefectului dela reședință dacă s'ar numi un alt.) Nici la această comisie nu e vorba de sorți.

Aceste comisioni toate se vor servi de aprecierile unei comisioni de experți, care vor fi indicați de prefect! Nu mirosește și aci a ceva politic?

După cum vedem, cele mai aglomerate lucrări vor fi la județ, unde se centralizează apelurile Ocoalelor și cele care de drept le judecă această comisie.

Pentru rapiditatea deslegării și hotărârilor ce urmează a se da, credem că cu toată abilitatea și bunăvoința acestei comisii pe care nu le suspeciăm, era necesar ca în județ să funcționeze 4 sau 5 comisii; altfel cercetarea cazurilor se va termina la calendele grecești, cu totul opus intereselor păgubașilor. Dat fiindcă cercetarile în mai vitatea cazurilor trebuie să se facă la fața locului, neavându-se posibilitatea de a se forma convingeri reale din biron, cea mai mare parte din timp se va cheltui cu drumurile în județ, ținându-se mai ales seamă de greutatea transporturilor, de lipsa de vehicule și de căi de comunicație.

Din punct de vedere al sumelor cerute, temporizându-se cu cercetările, cererile păgubașilor nu mai sunt reale.

Urmează a se adăoga inactivitatea în raport cu timpul până la data hotărârei, apoi până la data plății.

Astfel că hotărârile vor fi drepte, adică: vor exprima convingerea celor chemați să le judece în sina judecătei, rămâne să se adauge, daunele ce decurg din distanța de timp dela judecare până la achitare.

Dat fiind în joc activitatea noastră de o viață, a tuturor, ar fi de dorit ca experții să fie aleși fără a se ține seamă de politica ce o fac pentru a nu fi influențați în referatele lor.

Mai este de reținut și de remarcat un lucru foarte important și anume: timpul care este un factor important în stabilirea acestor pagube, durata judecărei și a plăților cum am spus mai sus.

Lumea toată, păgubiții adică, sunt impacientați și cu drept cuvânt, de deslegarea ce li se va da pentru a-și începe activitatea.

Comisiunile vor începe să lucreze în luna Iunie conform decretului lege și al ordinelor instructive; până se vor îndruma însă va trece vara, apoi până vor cerceta și judeca, va trece iarna, dacă nu și vara viitoare. Și atunci ne întrebăm: pentru care dată ne vom putea noi reface gospodăriile? Și până atunci ce vom face? Guvernanții ne vor obiecta că asteptă hotărârea Comisiunilor—pe când noi ne întrebăm: cum și când vom pregăti anul viitor?

PENTRU LUMEA COMERCIALA
S'a constituit de către d-nii:
SOTIR N. SARRY, G. SÂMBOTEANU și CHIRIAC ZĂGĂNESCU
Societatea „CONSTANȚA"
IN STRADA D. STURDZA No. 7 (casele Magrin)
OFICIU de expedițiuni, vămuiri, agentură și comision.
SE EFECTUEAZĂ ȘI VÂNZĂRI ȘI CUMPĂRĂRI DE MĂRFURI ȘI IMOBILE

INFORMATIUNI

In intervalul dela 15 Iulie—1 Septembre a. c., orice corespondență privitoare la ziarul nostru, urmează a se adresa la Constanța, Str. D. Sturdza No. 7

D. Ion I. Brătianu, președintele Consiliului de miniștri, acordând corespondentului din Paris al ziarului „Seculo", un interview, apărut în numărul dela 28 Iunie al acestuia, după ce confirmă retragerea sa irevocabilă dela conferință și guvern, dă următoarele explicațiuni, a căror însemnătate nu trebue să scape de ningur nimănuia și mai ales acelora cari au prezintat intrarea noastră în acțiune totdeauna ca o necesitate, pe care n'am fi putut-o inlătura. Cităm textual:

„Puteam să rămân liniștit în neutralitate, fără să compromit prin aceasta aspirațiile naționale române. Trebue să știți că la Octombrie 1914 printr'un acord secret cu Rusia în schimbul neutralității binevoitoare, ni se recunoștea dreptul de a anexa teritoriile din Austro-Ungaria locuite de Români și Rusia se obliga ca la acest acord să adere și celelalte puteri aliate".

D. Brătianu arată apoi cum Înțelegerea l-a solicitat intervenția care dacă a întârziat, aceasta se datorește nu guvernului d-sale cum s'a afirmat.

In numărul viitor vom publica un foarte interesant buletin asupra situației politice din județele dobrogene.

Incă una din afacerile patriotice ale imaculatului director al Băncei Românești din Constanța.

Firma Michell & Co. din localitate—Societate străină în comandită—fiind pusă sub sechestru judiciar, a fost numit ca administrator delegat d. avocat (?) Răicoianu funcționar la numita bancă, care, fiind mobilizat, dezfacerea diferitelor mașini ale acelei case este condusă exclusiv și efectiv de personalul, căruia legea a voit să-i la tocmai această îndeletnicire.

D. Prepelița al tribunalului local și reprezentantul respectiv al ministerului public, n'au de obiectat nimic?—

La constituirea Comitetului „Societății pentru profilaxia tuberculozei", filiala Constanța, s'a constatat regretabila omisiune de a nu se da un loc și elementului israelit din localitate, a cărui generozitate s-a dovedit în totdeauna.

Este timpul încă, a se reveni.

S'a redeschis Farmacia Radulescu din Cernavoda, prevăzută și asortată cu toate medicamentele, panseamentele, articole de drogurie și de toaletă.

Reclamațiunile impotriva comisarului Negulescu dela Cerna-Voda despre care s'a scris în timp, starul nostru, dovedindu-se întemeiate și ținând-se în vedere vechimea și la serviciu, căruia urmează a fi numai mutat din localitate.

Ziarul englez „The Times" publicând relațiuni date de corespondentul său din New-York asupra viitoarelor legături comerciale ale Statelor Unite cu România, spune între altele:

„Se comunică de asemenea că ministerul comerțului american a trimis un agent comercial în România, iar două companii de navigațiune americane se interesează în legătură cu stabilirea de linii de navigație ce au de gând să facă cu porturile de pe Marea Neagră. Dacă acest serviciu de navigațiune se înființează va fi probabil organizat așa fel ca vasele să vină la Constanța și alte porturi din Marea Neagră, unde să descarce mărfurile americane și să încarce cereale sau alte produse spre a le descărca în porturile europene, de unde s'ar putea încărca mărfuri pentru Statele-Unite."

Hogea dela Anadolchioi nefiind achitat „după cuvinte" de către o pereche de pălălăi, cari-și oficiaseră căsătoria, l-a amenințat cu despărțirea.

Arhitectul Comisiei de restaurare, anume d. Marian Dalphonso, trimis ca să studieze refacerea Techirghiolului, stătea săptămâna trecută de 5 zile la Constanța, din lipsă de automobil, până ce unul din păgubași l-a pus trăsura la dispoziție.

Firește, darnicul împricinat va avea toate avantajele prioritații.

Lucrările pentru cercetarea și stabilirea pagubelor din Dobrogea nu pot începe, ișcându-se o neînțelegere între Tribunalele și Administrațiile financiare respective, asupra personalului care va trebui să execute lucrările pregătitoare.

Și iarna vine.

Aflăm cu plăcere că amicul nostru C. Ionișor a deschis la Cazon, cu firma „La Olteanu" un magazin de coloniale, asortat cu toate articolele necesare având și un debit de vinuri și băuturi spirtoase aprovizionat dela cele mai bune podgorii.

Se zde că fosta administrație militară ocupantă făcuse multe clădiri pe terenuri periculoase pe zona frontului Galați Oltița și în sudul Dobrogea, clădiri pe cari la plecare le vânduse proprietarilor terenurilor.

La revenirea autorităților noastre, printr'un decret-lege se stabilise că tot ce a aparținut fostei administrații de ocupație fie că aceasta le-a vândut sau nu, aparține Statului ca pradă de război.

Printr'un jurnal al consiliului de miniștri s'a înlăturat contradicția în sensul că s'a stabilit că clădirile făcute rămân în stăpânirea proprietarului terenului pe care s'a clădit.

UN MONUMENT

pentru

Învățătorii morți în serviciul Patriei

LISTĂ DE SUBSCRIPȚIE

Vasilie Oprea	Lei	100.00
Comun. N. Sarry	„	500.00
Sotirie Yănescu	„	500.00
D. Rădăcine	„	50.00
Total	Lei	950.00

Corespondența „Dobrogei June"

MEDGIDIA

Străinii se îndură, ai noștri ne...

Comisiunea Americană pentru ajutorarea Dobrogenilor, a trimis prețioasele daruri și la noi, dar felul cum ele au fost împărțite, a dat naștere la nemulțumiri și drepte protestări. Comitetul format pentru împărțire a delegat pe unul din membri să distribue hainele copiilor orfani și săracilor. Destinația li s'a schimbat însă de către delegat și primul copil darult *a fost copilul gazdei domnilesale*. Este foarte dureros acest lucru și mai ales ironic pentru corpul didactic din Medgidia, înzăcinat cu împărțirea ajutoarelor, în numărul viitor vom reveni arătând ce s'a făcut cu ceelalte parte a darurilor, cu mânoarea; și promitem că vom cite nume și date, dacă situația nu se va schimba.

Făina. In general este hotărât principiul ca făina să se dea prin Federale—Băncilor populare, cari, la rându-le să o împartă populației. La noi nu s'a lucrat astfel, căci primăria singură s'a înzăcinat cu acest lucru, cu toate că nu avea parale. Și atunci a recurs la următoarea soluțe, după o inspirație a cărei origine o cunoaștem: să împrumute bani dela cetățeni, să cumpere făina și să dea creditorului un câștig de la kgr., sau valoarea în făină. Zis și facut. Dar cum cel cu inspirația avea parale a dat ei tot cât trebuie. Și urmarea a fost că câștigul, l-a revenit pe deasupra. Ne întrebăm acuma mirați: domnul primar, pe care-l știm cu mult dor de îndreptarea lucrurilor, nu a bănuit că cel ce-a propus această afacere și care apoi a dat paralele, urmărea un scop anume?

Apoi: acel *bun roman* care a pus banii la dispoziție, nu putea face asta fără câștig, dacă el a propus și dacă era dezinteresat?

Credem că d. primar va rândui pe viitor lucrurile cum e bine, alungând pe trioții de unde nu li-e treaba.

In acelaș timp am auzit că dintr'un vagon au lipsit 2500—3000 kgr. făină. Nu bănuim (?) cinstea d-lui cauler al comunei, care a adus o. Domne ferește, ci învinuim pe Americani că nu leagă sacii la gură...

Și populația musulmană aproape toată este lipsită de pâine.

De ce?

Oare, în Medgidia, cât este ea de mică, nu se va descoperi vre-o panama?

Ce se poate auzi la Medgidia într'o clasă primară. Profesoara stă pe catedră, și vorbește copiilor cari o ascultă cu sufletul tăiat:

— „Calul fuge", este o propoziție: vorba *calul*, fiindcă arată un animal care se mișcă, este **predicat**, iar *fuge* fiindcă arată ce face predicatul este **subiect**"...

Ce vă mirați, cititori, stați să vedeți mai departe:

— „X spune-mi indicativul prezent dela verbul *fugeam*.

— „Eu aș fugi, tu ai fugi, etc., bolborosește eleva pe nerăsuflate.

— „Foarte bine, stai jos."

Ora doua.

Profesoara la tablă:

— „Proba adunării se face astfel: se scriu mai multe numere unul sub altul și se adună; apoi se șterge numărul cel de de-asupra, se adună celelalte, și dacă *suma lor dă numărul șters*, adunarea este bună"... Elevele iau notă, fac acasă socotelii peste socotelii și nu le lese, căci cum cum naiba are să iasă: 5+7+4+3=19, apoi ștergând pe 5, celelalte fac 14, care, după regulă, trebue să fie egal cu 5. Se poate?

Așa se învață la Medgidia; dacă nu credeți, vă rog de curiozitate treceți și vă veți convinge.

Cor.

Depozit de vinuri și rachiuri (en gros)
STAVRU R. FRANGOPOL
Constanța, Strada I. Grădișteanu No. 1
AU SOSIT
VINURI ROMANEȘTI DE CALITAȚI SUPERIOARE
CU PREȚURI CONVENABILE

CAROL BEINER
Casă de schimb
Constanța, Str. Carol

FRAȚII STAMATE și PANDELE ZAINEA
Str. Costache Negri, 28 — Constanța
Mare depou de Vinuri
Din renumitele vii dela Odobești-Farcaane ale d-lui Duiliu Zamfirescu
Orice cantitate — Depozit de băuturi spirtoase.
PREȚ DE CONCURENȚĂ

LA CONSTANȚA S'a deschis VILLA VENEȚIA
Str. REMUS OPREANU No. 6
vis-à-vis de Constanța-Palace în cea mai splendidă poziție, cu vedere la Mare și confort modern. Hotel.

Lazar D. Abramovici & Arnold Birnbaum
Reprezentanți de cereri și Asigurări
Agenția Principală a Societății Române de Asigurări generale „GENERALA"
Constanța, Str. Carol 40

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „SPERANȚA" STR. PĂTRAȘCU VODĂ No. 3

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman" Constanța